

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ID 6517
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії: Демчук Ольга Анатоліївна, 1996 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2018 році Національний університет «Острозька академія» за спеціальністю: «035 Філологія», спеціалізація – 035.01 українська мова та література, працює: навчання в аспірантурі Національного університету «Острозька академія», виконала акредитовану освітньо-наукову програму Філологія.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Національного університету «Острозька академія» Міністерства освіти та науки України, м. Острог від «04» липня 2024 року № 68, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради:

Янковської Жанни Олександрівни – доктора філологічних наук, професора, професора кафедри філософії та культурного менеджменту Національного університету «Острозька академія».

Рецензентів:

Пухонської Оксани Ярославівни – доктора філологічних наук, доцента, доцента кафедри української мови і літератури Національного університету «Острозька академія»;

Годунок Зоряни Валентинівни – кандидата філологічних наук, доцента, доцента кафедри журналістики та PR-менеджменту Національного університету «Острозька академія».

Офіційних опонентів:

Горбач Наталії Вікторівни – кандидата філологічних наук, доцента, завідувача кафедри української літератури Запорізького національного університету.

Іванишин Мирослави Володимирівни – кандидата філологічних наук, доцента, доцента кафедри зарубіжної літератури та полоністики Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

на засіданні 28 серпня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки Демчук Ользі Анатоліївні на підставі публічного захисту дисертації «Імагопоетика творчості Василя Махна» за спеціальністю 035 Філологія.

Дисертацію виконано у Національному університеті «Острозька академія» Міністерства освіти та науки України, м. Острог.

Науковий керівник: Кочерга Світлана Олексіївна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови і літератури Національного університету «Острозька академія».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація виконана державною мовою. Робота містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, що мають істотне значення для розвитку у галузі філологічних наук, а саме:

вперше:

- комплексно досліджено творчість визначного сучасного українського письменника Василя Махна;

- продемонстровано ефективність імагологічного методу для осмислення індивідуально-авторської картини світу, відображеної у доробку різних жанрів (лірика, проза, есеїстика);

- осмислено проблеми ідентичності з погляду сучасного автора-мігранта, який засвідчує неординарне поєднання локального і глобального у своїх творчих пріоритетах;

- схарактеризовано авторську модель інтерпретації полікультурного фронтиру у часопросторових вимірах, що є важливим внеском письменника в сучасну українську літературу;

- увиразнено дихотомію свого й чужого у художньому тексті з урахуванням спектру імагопозицій, представлених у творчості Василя Махна.

За змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

Здобувачка опублікувала 4 статті у фахових виданнях України (одна у співавторстві), 1 – в закордонному періодичному виданні. Також за темою роботи оприлюднено 9 додаткових публікацій.

Зараховані статті за темою дисертації згідно вимог пунктів 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року містять обґрунтування отриманих наукових результатів відповідно до мети статті (поставленого завдання) та висновків. Всі наукові праці опубліковано в різних випусках (номерах) наукових видань та мають активний ідентифікатор DOI (Digital Object Identifier):

1. Демчук, О. (2021). Екзистенційна бездомність у межах українського простору в збірці малої прози Василя Махна «Дім у Бейтінг Голлов». *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 39, 1, 191–195. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/39-1-31>

2. Демчук, О. (2022). Міжкультурна комунікація в есеїстиці Василя Махна. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»: науковий журнал*, 13(18), 271–273. [https://doi.org/10.25264/2519-2558-2022-13\(81\)-271-273](https://doi.org/10.25264/2519-2558-2022-13(81)-271-273)

3. Демчук, О. (2022). Український етнотип як самообраз у поетичних текстах Василя Махна. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, 33 (72), 1 / ч. 2, 207–211. <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2022.1-2/35>

4. Мініч, Л., & Демчук, О. (2022). Вербалізація концепту океан у поетичній творчості Василя Махна. *Закарпатські філологічні студії*, 22, 2, 9–13. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.22.2.1>

5. Демчук, О. (2022). Етнообрази як репрезентанти релігійного коду в романі Василя Махна «Вічний календар». *Studia Ukrainica Posnaniensia*, X/2, 17–28. <https://doi.org/10.14746/sup.2022.10.2.1>

У дискусії взяли участь голова ради (Янковська Ж. О.), рецензенти (Пухонська О. Я., Годунок З. В.), офіційні опоненти (Горбач Н. В., Іванишин М.В.) та висловили зауваження:

1. Сумнівним, а навіть алогічним видається ототожнення понять національна ідентичність та етноідентичність. Етнічна ідентичність – явище історично довше (давніше), аніж національна тожсамість. Однак етноідентичність є неодмінним (хоча не завжди обов'язковим) складником ідентичності національної, особливо якщо говоримо, наприклад,

про нації політичні. Зрештою, цитуючи Е. Сміта, дослідниця покликається на його висновок, за яким «компонент етнічного входить у категорію національного в питанні ідентичності».

2. Бракує конкретних акцентів на тому, наскільки Чуже з усіма його атрибутами і процесами (простір поза межами національної ідентичності) видозмінює (або навіть деконструює) візію Свого.

3. Окремі аспекти дослідження потребують залучення ширшого дослідницького контексту. Наприклад, праця Волкера Коннора про етнонаціоналізм (*Ethnonationalism: The Quest for Understanding*, 1994), чи окремі публікації Даніеля Конверсі з теми ідентичності дали би підстави до логічного розмежування понять національного та етнічного. У плані вивчення себе-візії та себе-презентації героя текстів Махна корисними були би наукові міркування Самуеля Гантінгтона, зокрема його праця *Who Are We? The Challenges to America's National Identity* (2004). Українські особливості проблеми національної ідентичності представлені в дослідженнях, зокрема у монографіях Дениса і Павла Ковальових «Повстання ідентичності» (2016) та Миколи Козловця «Національна ідентичність в умовах глобалізації» (2010).

4. Обравши жанровий критерій аналізу образів свого й чужого у творчості Василя Махна, авторка починає аналіз із лірики і через прозові твори виходить до концептуалізації образів у есеїстиці письменника. У зв'язку з цим доречно було б звертати увагу на вплив жанру на специфіку втілення його образів. Навіть указівка на те, що жанрова природа аналізованих текстів загалом не впливає на структуру образів, їх функції, реценцію й репрезентацію автором, вона може відіграти важливу роль, оскільки буде акцентувати певний сформований і втілюваний системно й послідовно тип образності Василя Махна. В окремих випадках простежується зв'язок жанру й специфіка реалізації образів свого й чужого, натомість здебільшого це питання лишається поза увагою.

5. Зважаючи на розкриття образів свого та чужого, було б доречно подати порівняльний аналіз схожого й відмінного залежно від жанру, у якому реалізовано цей образ.

6. Ведучи мову про чинники формування екзистенційної бездомності або безгрунтянства, які властиві ліричному героєві й персонажам епічних творів В. Махна, наводиться класифікація, що пропонує чотири виміри цього стану – географічний, соціально-побутовий, культурно-історичний та розриву з трансцендентним. Ця ж класифікація використовується для підсумку одного із підрозділів про малу прозу В. Махна. Проте вона не дає вичерпного розуміння, що є підставою для виділення географічного виміру безгрунтянства, «про котрий ідеться у випадку переїзду чи міграції» і до якого зараховані Марія та наратор з оповідання «Дім у Бейтінг Голлов», оскільки переміщення в просторі може бути властивим і для інших типів безгрунтянства.

7. Спостерігаємо в межах розгортання одного судження два терміновживання – «національна приналежність» та «визначення етноідентичності». Це дає підстави розуміти, що дослідниця вживає ці терміни як синонімні, тоді таке редукування національної ідентичності до етнічної потребує аргументування. Одразу ж виникає питання: якщо національна приналежність письменника детермінує в тексті етнотипи, то чи детермінує вона субетнотипи (гуцульський, бойківський, лемківський тощо) і чи в імагологічних студіях існує таке поняття, як «субетнотип»?

8. Варто би ширше окреслити жанрові межі есею, його видо-родову та стильову приналежність, трансформацію та контамінацію родів та стилів у сучасному есеї, тим паче, що авторка роботи покликається на інтерв'ю В. Махна, в якому він зазначає мотиви переходу від поезії до прози. Якщо розуміти прозу як художню мову, то, очевидно, есей теж буде способом художнього письма із значним струменем документалістики.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує

Демчук Ользі Анатоліївні

ступінь доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Янковська Жанна Олександрівна

ПІДПИС
ПІДТВЕРДЖУЮ
НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ
КАДРІВ НАУКОВАХ

Демчук Ользі Анатоліївні

О. Демчук